
Razvrščanje v skupine z omejitvami kot metoda regionalizacije: (na primeru določanja problemskih regij v Sloveniji)

Author(s): Simon KUŠAR

Source: *Urbani Izziv*, 2004, Vol. 15, No. 2, Evropa na vzhodu / Europe in the East (2004), pp. 87-92

Published by: Urbanistični inštitut Republike Slovenije

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/24920636>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>



This content is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>.



Urbanistični inštitut Republike Slovenije is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Urbani Izziv*

JSTOR

Simon KUŠAR

Razvrščanje v skupine z omejitvami kot metoda regionalizacije

(na primeru določanja problemskih regij v Sloveniji)

Regionalizacija je postopek, pri katerem delimo zemeljsko površje na regije. Za določitev homogenih regij se lahko uporablja metoda razvrščanja v skupine z relacijsko omejitvijo. S tem se zagotovi določitev takšnih prostorskih enot, ki jih označujeta notranja homogenost glede na izbrane kazalce in geografska sosednost. Z uporabo območij s posebnimi razvojnimi problemi je povezanih nekaj problemov, ki jih poskušamo preseči z združevanjem sosednjih občin z enako kombinacijo tipov problemskih območij in prehodom na regionalno raven spodbujanja blaginje prostora. Rezultat razvrščanja je v skladu s sistemom regionalne politike v Sloveniji bolje poimenovati problemske subregije, saj so manjše od statističnih regij, za katere se izdelujejo regionalni razvojni programi. Problemske subregije se v skladu z pravnim redom lahko uporabljajo kot prostorska raven izdelave skupnih razvojnih programov tudi v praksi.

Regionalisation is a procedure that enables the creation of regions. Clustering with relation limitation can be used as a method for the creation of homogeneous regions that are spatial units characterized by internal homogeneity and geographical contiguity. Certain problems are associated with the application of areas with special developmental problems in Slovenia. An attempt has been made to overcome them by clustering municipalities (NUTS 5), which have the same combination of types of problem areas, and by the formation of problem regions as the spatial units for assuring place prosperity. According to the Slovene regional policy, the results of clustering should better be called problem sub-regions, since they are smaller than statistical regions (NUTS 3), which are used as spatial units for the creation of regional development programmes. Problem sub-regions can be used as the spatial basis for creation of joint development programmes, and as such can be used in practice as well.

Homogena regija
Kvantitativne metode
Razvrščanje v skupine z omejitvami
Regija
Regionalizacija
Regionalno planiranje

Quantitative methods
Clustering with limitations
Region
homogenous region
Regional planning
Regionalization

1. Uvod

Postopek, pri katerem delimo zemeljsko površje na regije, se imenuje regionalizacija. Za določitev regije se lahko uporabljajo različna merila: merila, ki so zasnovana na podlagi fiziognomije oziroma zunanjega videza pokrajine, merila, ki poudarjajo homogenost regije, ali pa merila, ki temeljijo na funkcijskih povezavah. (Vrišer, 1992) Nobeden od kriterijev za regionalizacijo, ki jih običajno uporabljamo, ni idealen. Na njihov izbor vplivajo cilji, ki jih poskušamo doseči ob pomoči regionalizacije (Richardson, 1979) oziroma namen uporabe regij (Černe, 1998).

Pri regionalizaciji se uporabljajo metode, ki so v skladu z izbranim

regionalizacijskim merilom. Pri opredeljevanju homogenih regij se največkrat uporabljajo matematično-statistični postopki, ki temeljijo na klasifikaciji prostorskih enot. Pri tem izhajamo iz enake (podobne) vrednosti spremenljivke znotraj proučevane prostorske enote, medtem ko morajo biti razlike v proučevanem pojavu med regijami čim večje (Harvey, 1969).

Ena izmed metod, ki omogočajo klasifikacijo objektov v grupe glede na njihove lastnosti, je tudi razvrščanje v skupine. Namen članka je prikazati posebno razvrščanje v skupine, ki upošteva relacijsko omejitve. Z upoštevanjem merila geografske sosednosti je takšno razvrščanje še posebno primerno za analitično določitev regij. Metoda

je bila uporabljena na primeru iskanja problemskih regij v Sloveniji, to je geografsko zaključenih enot s homogenimi razvojnimi problemi. Ker je bilo izhodišče razvrščanja opredelitev območij s posebnimi razvojnimi problemi, se rezultati lahko uporabljajo kot planske enote za pripravo skupnih razvojnih programov v Sloveniji.

2. Razvrščanje v skupine kot metoda regionalizacije

Razvrščanje v skupine je po mnemu Ferligojeve (1983; 1989) v svojem bistvu proces abstrakcije poi-

menovanja skupin objektov, za katere menimo, da so si na nekako podobni. Razvrščanje v skupine je postopek, s katerim preidemo z velikega števila enot na manjše število skupin enot, ki so si podobne. Množico iskanih skupin imenujemo razvrstitev (Ferligoj, 1989).

Pri regionalizaciji je v ospredju individualnost in stičnost homogenih enot. Izpolnjevanje prve zahteve lahko preverimo npr. z regionalno analizo posameznih tipov. Drugo zahtevo pa lahko izpolnimo le z upoštevanjem relacijske omejitve pri razvrščanju v skupine. Oba pogoja zahtevata, da se v postopku razvrščanja med seboj lahko združujejo le homogene in geografsko sosednje prostorske enote. Za doseganje tega kriterija se lahko uporablja razvrščanje v skupine z omejitvami (Ferligoj in Batagelj, 1982; Ferligoj, 1983; Ferligoj, 1989).

V literaturi se je po Ferligojevi (1989) v zadnjem času pojavilo več tehnik za analitično določitev regij. Webster in Burrough (1972) ter kasneje Perruchet (1983) so problem reševali tako, da so priredili običajne metode razvrščanja v skupine, katerih osnova je matrika različnosti. V matriki različnosti so meri različnosti med enotama, ki nista geografsko sosednji, pripisali tako veliko vrednost, da so preprečili njuno združitve v skupino. Večina avtorjev je reševala problem regionalizacije tako, da so priredili običajne metode razvrščanja v skupine (npr. metode hierarhičnega združevanja v skupine in metode lokalne optimizacije) in ob določitvi razvrstitve preverjajo, ali enote, ki sestavljajo posamezno skupino, zadoščajo dodatni zahtevi po geografski sosednosti.

Poleg relacijskih omejitev sosednosti dveh geografskih območij je v literaturi mogoče zaslediti še drugačne, nerelacijske omejitve. Primer takšne omejitve je, da morajo regije imeti število prebivalcev nad določenim pragom. Tretja skupina omejitev je optimizacijska zahteva ob raz-

vrščanju v skupine, ki določa, da so npr. središča geografskih območij v skupini čim bolj povezana med seboj oziroma da je vsota dolžin cestnih povezav med središči območij kar se da majhna (Ferligoj, 1989).

V Sloveniji sta se z vprašanji razvrščanja v skupine z omejitvami ukvarjala predvsem dr. Anuška Ferligoj in dr. Vladimir Batagelj, ki je osnoval zbirko računalniških programskih orodij za razvrščanje v skupine z omejitvami. Njuno delo je izhodišče in podlaga za razvrščanje v skupine z relacijsko omejitvijo in je predstavljeno v nadaljevanju.

3. Primer uporabe razvrščanja v skupine z relacijsko omejitvijo kot metodo regionalizacije

Določitev problemskih regij na podlagi opredelitve območij s posebnimi razvojnimi problemi

Problemska regija je opredeljena kot regija, v kateri se pojavljajo tako veliki razvojni problemi, da je ogrožena gospodarska rast in kakovost bivanja njenih prebivalcev (Kušar 2003). Pri določanju, ali je posamezna regija problemska ali ne, uporabljamo različne metode: odmik v doseženi stopnji regionalnega razvoja od državnega povprečja, pomembnost regionalnih problemov, določeno z analizo različnih kazalcev, ali pa proučitev zaznavanja intenzivnosti problemov v regijah z anketiranjem. Problemske regije imajo posebno socialno-ekonomsko strukturo, ki je z vidika ciljev države, regionalnega razvoja ali filozofskega izhodišča planiranja neustrezna oziroma povzroča težave. Problemske regije zato po Vrišerju (1987) spadajo v koncept homogenih regij.

Regijam, ki se srečujejo z največjimi razvojnimi problemi, država navadno podeli poseben status. Tedaj je problemska regija instrument regionalne politike. Določena je za oblikovanje posebne razvojne politike za izvajanje ciljev razvojne politike države, ki vključuje odpravljanje regionalnih razlik ter doseganje uravnoveženega ekonomskega, socialnega, okoljskega in prostorskega razvoja na podlagi zagotavljanja blaginje prostora (Kušar, 2003).

Območja s posebnimi razvojnimi problemi (ekonomsko šibka območja, območja s strukturnimi problemi in visoko brezposelnostjo, razvojno omejevana obmejna in območja z omejenimi dejavniki) so v skladu z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 60/99) prednostno območje delovanja slovenske regionalne politike. Določena so na prostorski ravni občin (SKTE 5). Kot izhodišče določitve problemskih regij v Sloveniji so bila uporabljena iz več razlogov. Razvojni problemi občin so z merili za določitev območij s posebnimi razvojnimi problemi že opredeljeni. Območja s posebnimi razvojnimi problemi so v Zakonu o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 60/99) predvidena kot prednostno območje delovanja regionalne politike v Sloveniji. Problemske regije se zato ob upoštevanju načel slovenske regionalne politike lahko uporabljajo kot prostorska enota za spodbujanje skladnejšega regionalnega razvoja tudi v praksi. Uporaba območij s posebnimi razvojnimi problemi je lahko problematična, saj so občine prostorsko in ekonomsko premajhne enote za učinkovito vodenje regionalne politike. Tradicionalna regionalna politika je kot prostorske enote prednostnega delovanja regionalne politike uporabljala problemska območja. V novejšem času se zdi njihova uporaba zaradi sprememb v regionalni politiki in splošnem socialno-ekonomskem okolju od sredine 80. let 20. stoletja manj pri-

merna. Primernejša naj bi bila uporaba problemskih regij, kar dodatno podpirajo paradigma sonaravnega razvoja, endogeni razvoj, globalizacija in temeljne značilnosti vsake regije, kot sta regionalna identiteta ter regionalni viri (Kušar, 2003).

Za prehod s problemskih območij na problemske regije je bila izbrana metoda razvrščanja v skupine, vendar z relacijsko omejitvijo. V homogene prostorske enote oziroma regije bodo združene občine, ki so sosednje in spadajo v enako kombinacijo tipov območij s posebnimi razvojnimi problemi. Rezultat razvrščanja bodo torej regije z enakimi razvojnimi problemi, povezanimi z ekonomsko šibkostjo, upadanjem števila prebivalcev, visokim deležem brezposelnih, visokim deležem aktivnega kmečkega prebivalstva, omejenimi pogoji za razvoj ali obmejno lego (Kušar, 2003).

Za razvrščanje v skupine z omejitvijo je bila uporabljena zbirka programov CLUSE. Oblikoval jo je dr. Vladimir Batagelj. Prvi programi so bili napisani v letih 1976-1977 v strukturiranem fortranu za računalnik Cyber. Okoli leta 1980 je CLUSE pokrival osnovne postopke razvrščanja, vseboval pa je tudi nekatere posebnosti, kot je razvrščanje z relacijsko omejitvijo. Z razvojem strojne in programske opreme so se prilagajali tudi programi (Batagelj 2003). Postopek določanja problemskih regij je povzet po Kušarju (2003). Sledil je standardnim korakom, ki se uporabljajo za razvrščanje v skupine in zajemajo izbiro objektov, določitev množice spremenljivk, ki opisujejo lastnosti enot, računanje podobnosti med enotami, uporabo ustrezne metode razvrščanja v skupine in oceno dobljene rešitve.

3.1 Korak: Izbor objektov

Objekti, ki so vključeni v razvrščanje, so občine v Sloveniji iz leta 1999. So majhne, zato smo v nadaljevanju domnevali njihova homogenost z vidika razvojnih problemov.

Uredba o vrednosti meril za določitev območij s posebnimi razvojnimi problemi in določitev občin, ki izpolnjujejo ta merila (Uradni list RS, št. 59/00) določa, da je od 192 občin v Republiki Sloveniji 129 občin uvrščenih v enega izmed tipov območij s posebnimi razvojnimi problemi. Druge občine niso uvrščene med območja s posebnimi razvojnimi problemi, vendar so vseeno vključene v razvrščanje z relacijsko omejitvijo. Pri določevanju problemskih regij je tako sodelovalo vseh 192 občin.

3.2 Korak: Določitev spremenljivk in priprava podatkov

Območja s posebnimi razvojnimi problemi so bila določena na podlagi meril iz Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Uradni list RS, št. 60/99) in Uredbe o vrednosti meril za določitev območij s posebnimi razvojnimi problemi in določitev občin, ki izpolnjujejo ta merila (Uradni list RS, št. 59/00).

Pri razvrščanju v problemske regije ni pomembna vrednost spremenljivke, na podlagi katere je bila občina uvrščena v enega izmed tipov območij s posebnimi razvojnimi problemi, ampak pripadnost občine posameznemu tipu. Spremenljivka je binarna: občina pripada tipu območij s posebnimi razvojnimi problemi (pripisana je vrednost 1) oziroma ne spada v izbrani tip območja s posebnimi razvojnimi problemi (občini je tedaj pripisana vrednost 0).

Omejitev, ki je upoštevana pri razvrščanju v skupine, je geografska sosednost občin. V drevesu združevanja se lahko povezujejo samo tiste občine, ki imajo vsaj nekaj dolžinskih enot skupne meje. Če se občini stikata samo v oglišču, potem se upošteva, kot da nimata skupne meje in zato ne moreta biti v isti regiji.

3.3 Korak: Računanje podobnosti med enotami

Mere podobnosti za binarne oziroma dihotomne spremenljivke so določene s frekvencami v asociacijski tabeli za vsak par enot, med katerima merimo podobnost. Asociacijska tabela za enoti X in Y, kjer so vrednosti vseh m spremenljivk + in -, je takšna (Ferligoj, 1989: 37):

		enota y	
		+	-
enota x	+	a	b
	-	c	d

Vsota vseh štirih frekvenc je enaka številu vseh merjenih spremenljivk ($a + b + c + d = m$). Frekvenca a pomeni, na koliko spremenljivkah imata enoti X in Y hkrati pozitivni odgovor in frekvenca d hkrati negativni odgovor. Frekvenci b in c pa štejeta, na koliko spremenljivkah imata enoti različna odgovora (Ferligoj, 1989: 38).

Primer: občini 1 in 2 spadata v različne tipe območij s posebnimi razvojnimi problemi (1-5):

	1	2	3	4	5
Občina 1	1	1	1	1	0
Občina 2	1	1	0	0	0

Asociacijska tabela je takšna:

		občina 1	
		+	-
občina 2	+	2	0
	-	2	1

Kombinacija + + pomeni, da občini spadata v dva enaka tipa območij s posebnimi razvojnimi problemi, kombinacija - -, da obe občini ne spadata v en tip območij s posebnimi razvojnimi problemi; kombinacija + - pa pomeni, da občina 1 spada v dva tipa območij s posebnimi razvojnimi problemi, v katera občina 2 ne spada.

Kot mera podobnosti je bila izbrana Sokal-Michenerjeva mera, ki ima enake uteži na ujemanju + + in – – . To pomeni, da se pri razvrščanju upošteva tudi tiste občine, ki ne spadajo med območja s posebnimi razvojnimi problemi.

$$\frac{a + d}{a + b + c + d}$$

Koeficienti asociacije oziroma mere podobnosti med občinami so bile izračunane v programu CLASCO.

Praviloma metode razvrščanja v skupine domnevajo, da so med enotami izračunane mere različnosti (Ferligoj, 1989: 45). Mere podobnosti so zato morale biti preračunane v mere različnosti, kar smo opravili s programom CLTRANS po formuli $d = 1 - s$, pri čemer je s mera podobnosti, d pa mera različnosti.

3.4 Korak: Uporaba metode razvrščanja v skupine z relacijsko omejitvijo

Razvrščanje v skupine z relacijsko omejitvijo smo naredili v programu HICLUR. Kot metodo združevanja smo uporabili maksimalno. Kot strategijo združevanja smo izbrali *Tolerant*.

Rezultat uporabe metode razvrščanja v skupine z relacijsko omejitvijo ob uporabi Sokal-Michenerjeve mere podobnosti je hierarhična drevesna razvrstitev občin v Sloveniji. Dendrogram smo naredili s programom EPSDENDRO.

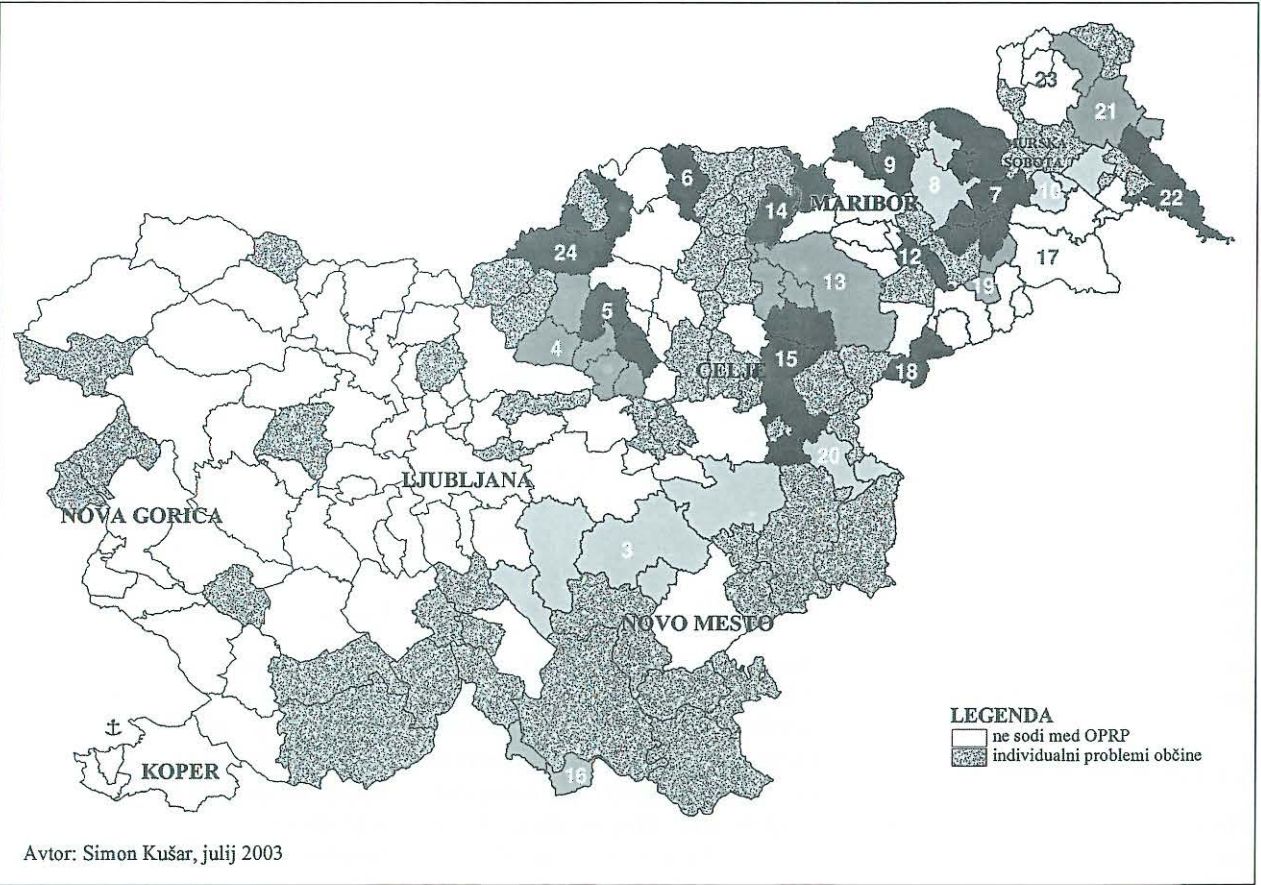
V skladu s 13. členom zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki govori o izdelavi skupnih razvojnih programov za razreševanje posameznih zadev skupnega interesa dveh ali več občin, sta kot problemska regija opre-

deljeni najmanj dve sosednji občini s pripadnostjo enaki kombinaciji tipov območij s posebnimi razvojnimi problemi.

3.5 Korak: Interpretacija rezultatov

Rezultat razvrščanja občin je 22 problemskih regij. Vanje je vključenih 72 občin oziroma 56 odstotkov občin, ki se uvrščajo med območja s posebnimi razvojnimi problemi.

Vse problemske regije so večinoma v vzhodnem delu države in zajemajo nekatere tradicionalno manj razvite regije v Sloveniji: del Koroške (občine Črna na Koroškem, Mežica, Ravne na Koroškem), Zgornje Pokolpje (občini Kostel in Osilnica), ožje gravitacijsko območje Maribora (občine Hoče-Slivnica, Maribor, Miklavž na Dravskem polju, Rače-Fram, Ruše), zahodni



Slika 1: Problemske regije kot rezultat razvrščanja občin na podlagi opredelitve območij s posebnimi razvojnimi problemi (Kušar, 2003).

del Goriškega (občine Grad, Kuzma, Puconci in Rogašovci), vzhodni del Goriškega (občine Gornji Petrovci, Kobilje in Moravske Toplice) ter Dolinsko (občini Dobrovnik in Lendava). V Slovenskih goricah je pet problemskih regij. Spodnji del Zgornje Savinjske doline je sestavljen iz dveh problemskih regij. Na Dolenjskem se je zaradi velikega deleža delovno aktivnega prebivalstva, zaposlenega v kmetijstvu, oblikovala problemska regija, ki obsega občine Dobrepolje, Ivančna Gorica, Trebnje, Mirna Peč in Sevnica.

Problemske regije obsegajo 26,4 odstotke površine Slovenije (5348 km²). Povprečna velikost problemskih regij je 243 km². Po velikosti sta najopaznejši regiji 3 in 17. Prva pokriva večji del Dolenjske, druga pa del Prlekije in Spodnjega Podravja. Najmanjša je regija 12, ki jo sestavljata občini Hajdina in Starše. V problemskih regijah živi 512.511 prebivalcev, kar je četrtina vseh prebivalcev Slovenije. To pomeni, da imajo problemske regije v povprečju 23.296 prebivalcev. Problemska regija z najmanj prebivalci je regija 16, ki zajema občini Kostel in

Osilnica, s 1103 prebivalci. Problemske regije jih imajo od 5000 do 15.000. Nekatere jih imajo več kot 20.000 (regije 3, 13, 15, 17 in 24).

Problemske regije so večinoma sestavljene iz dveh občin. Takih je 12 oziroma več kot polovico. Pet ali več občin je vključenih v pet regij. Regiji z največ občinami sta problemski regiji 7 in 17, ki sta v severovzhodni Sloveniji, za katero je značilno veliko majhnih občin.

Skoraj polovica občin s posebnimi razvojnimi problemi (57 občin

Preglednica 1: Problemske regije v Sloveniji (Kušar 2003).

Id.	Občine	Skupni problemi	Št. preb. (2002)	Površina (km ²)
3	Dobrepolje, Ivančna Gorica, Mirna Peč, Sevnica, Trebnje	3	56.150	967
4	Gornji Grad, Ljubno, Nazarje, Tabor, Vransko	1,3	12.171	300
5	Braslovče, Mozirje	3	11.351	139
6	Muta, Vuzenica	1	6.587	89
7	Benedikt, Cerkenjak, Destričnik, Gornja Radgona, Juršinci, Sveti Andraž v Slovenskih goricah, Sveti Jurij, Trnovska vas	1,2,3	27.184	337
8	Lenart, Sveta Ana	1,3	13.915	157
9	Kungota, Pesnica	1,2,3	11.789	125
10	Beltinci, Križevci, Veržej	1,3	13.481	120
11	Hoče-Slivnica, Maribor, Miklavž na Dravskem polju, Rače-Fram, Ruše	2	142.638	326
12	Hajdina, Starše	2,3	7.694	56
13	Oplotnica, Slovenska Bistrica, Zreče	1	40.368	435
14	Lovrenc na Pohorju, Selnica ob Dravi	1,2	7.751	148
15	Slovenske Konjice, Šentjur pri Celju	1,2,3	32.421	320
16	Kostel, Osilnica	1,2,5	1.103	92
17	Črenšovci, Gorišnica, Ljutomer, Majšperk, Ormož, Podlehnik, Razkrižje, Videm, Zavrč	1,2,3,5	55.001	642
18	Rogatec, Žetale	1,3,5	4.664	78
19	Dornava, Markovci	1,3,5	7.651	58
20	Bistrica ob Sotli, Kozje	1,3,4,5	4.879	121
21	Gornji Petrovci, Kobilje, Moravske Toplice	1,3,4,5	9.217	231
22	Dobrovnik, Lendava	1,2,3,4,5	13.007	154
23	Grad, Kuzma, Puconci, Rogašovci	1,2,3,4,5	13.478	208
24	Črna, Mežica, Ravne na Koroškem	1,4,5	20.011	245

Legenda:

- 1 – ekonomska šibkost
- 2 – strukturni problemi – brezposelnost
- 3 – strukturni problemi – aktivno kmečko prebivalstvo
- 4 – omejeni dejavniki za razvoj
- 5 – obmejna lega

Opomba: Zaporedna številka problemske regije se nanaša na identifikacijsko številko regije na sliki 1.

oziroma 44 odstotkov) se ni uvrstila v nobeno problemsko regijo. Razloga za tako velik delež sta dva. Nekatere spadajo med območja s posebnimi razvojnimi problemi, vendar sosednje občine ne spadajo med problemska območja (občine Cerklje na Gorenjskem, Dol pri Ljubljani, Gorenja vas-Poljane, Jesenice, Kobarid, Lukovica, Vipava). Kot občine z individualnimi problemi so bile opredeljene številne občine, predvsem v južnem delu države, kjer se prepletajo problemi, povezani z velikim deležem kmečkega prebivalstva in/ali visoko brezposelnostjo.

4. Sklep

Razvrščanje v skupine z omejitvami se je izkazalo kot zelo primerno za združevanje občin z enako kombinacijo tipov območij s posebnimi razvojnimi problemi. Velika prednost metode je predvsem v tem, da analitično, strokovno in znanstveno korektno ter ob upoštevanju vseh teoretičnih izhodišč omogoča oblikovanje homogenih regij, to je zaokroženih prostorskih enot s specifičnimi (razvojnimi) značilnostmi. Klasično razvrščanje v skupine, ki deluje le na principu podobnosti oziroma različnosti med enotami, za oblikovanje regij ni ustrezno in pomeni le prvi korak, to je določanje tipologije.

Rezultat razvrščanja občin glede na njihovo pripadnost kombinaciji tipov območij s posebnimi razvojnimi problemi je 22 problemskih regij, ki zajemajo 26,4 odstotkov površine in četrtno prebivalcev Slovenije. Problemske regije prostorsko pokrivajo geografske regije, ki jih že tradicionalno zaznamujeta zaostajanje v razvoju in obrobna lega. S svojim obsegom odpravljajo težave, povezane s prevelikim obsegom območij s posebnimi razvojnimi problemi, ki zajemajo 57,2 odstotka površine in 48,7 odstotka prebivalcev Slovenije, ter nejasnosti, povezane s

pomenom različnih kombinacij tipov območij s posebnimi razvojnimi problemi v posamezni občini.

Občine po obdobju želje po drobljenju in učinkovitem razvoju osnovnih dobrin in storitev na lokalni ravni v zadnjem času izkazujejo čedalje večjo željo in potrebo po sodelovanju na regionalni ravni. Problemske regije bi bile lahko instrument njihovega povezovanja na osnovi skupnih razvojnih problemov. To povezovanje je omogočeno s trenutnim pravnim redom v Sloveniji (določila Ustave Republike Slovenije, zakona o lokalni samoupravi in zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja), ki govori o tem, da se lahko občine svobodno povezujejo pri opravljanju nalog, ki presegajo zmogljivosti posameznih lokalnih enot. V regijah lahko pripravljajo skupne razvojne programe, ki pa morajo biti vključeni v regionalni razvojni program. Glede na to, da so problemske regije manjše od statističnih regij in so njihov sestavni del, je z vidika slovenske regionalne politike bolje govoriti o problemskih subregijah.

Prednostna območja slovenske regionalne politike, določena na subregionalni ravni, so z vidika zagotavljanja zadostno velike ekonomske in demografske kritične mase, sodobnih teženj, ki govorijo v prid spodbujanju razvoja v regijah, ob geografski in razvojni heterogenosti statističnih regij ter premajhnosti občin za učinkovit razvoj verjetno najprimernejša prostorska raven spodbujanja blaginje prostora v Sloveniji.

Asist. mag. Simon Kušar, univ. dipl. geogr., Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Ljubljana
E-pošta: simon.kusar@ff.uni-lj.si

Zahvala

Avtor članka se zahvaljuje prof. dr. Anuški Ferligoj (Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani) in prof. dr. Vladimirju Batagelju (Fakulteta za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani) za pomoč pri odkrivanju metode razvrščanja v skupine z omejitvami in za uporabo zbirke računalniških programov CLUSE.

Viri in literatura

- Batagelj, V. (2003) Cluse TV; Programi za razvrščanje v skupine. Priročnik. Ljubljana.
- Černe, A. (1998) Evropa regij – nove meje stara merila. V: Tkačik, B. (ur.) Statistična podpora pogajanju Republike Slovenije z Evropsko unijo in strukturnimi skladi. Statistični dnevi 1998. Zbornik, str. 278-287.
- Ferligoj, A., Batagelj, V. (1982) Razvrščanje v skupine s splošno relacijsko omejitvijo. Univerza v Ljubljani, Inštitut za matematiko, fiziko in mehaniko, Fakulteta za naravoslovje in tehnologijo, Oddelek za matematiko, Ljubljana.
- Ferligoj, A. (1983) Razvrščanje v skupine z omejitvami; doktorska disertacija. Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani, Ljubljana.
- Ferligoj, A. (1989) Razvrščanje v skupine, teorija in uporaba v družboslovju. Metodološki zvezki 4, Ljubljana.
- Harvey, D. (1969) Explanation in Geography. Edward Arnold, London.
- Kušar, S. (2003) Problemska regija kot element za zasnovno regionalnega razvojnega programa; magistrsko delo. Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Ljubljana.
- Richardson, H. W. (1979) Regional and Urban Economics. Pitman, Colechester and London.
- Uredba o vrednostih meril za določitev območij s posebnimi razvojnimi problemi in določitev občin, ki izpolnjujejo ta merila. Uradni list RS, št. 59/00.
- Vrišer, I. (1987) Regionalni razvoj u SR Sloveniji. Dela Oddelka za geografijo 4, str. 113-123.
- Vrišer, I. (1992) Uvod v geografijo. Oddelek za geografijo Filozofske fakultete, Ljubljana.
- Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Uradni list RS, št. 60/99.